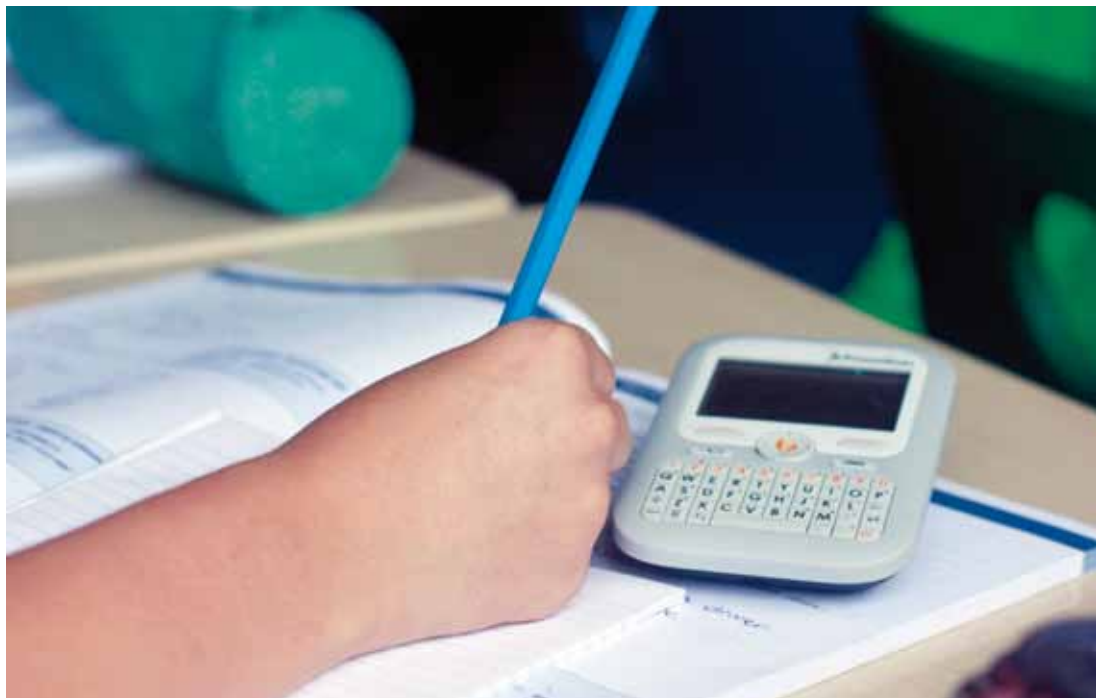

Gebruik van toetskastjes bij Citaverde

Wat zeggen de rode kruisjes?

Citaverde Roermond is begin 2013 gestart met een pilot voor digitaal toetsen. Scores op toetsvragen worden geprojecteerd op het digibord. Docenten zien zo of leerlingen hun uitleg volgen en begrijpen. Carine Stuurman laat zien hoe dat gaat in een les Engels.

Huiswerk nakijken met kastjes

“Houd je tekstboek nog even dicht”, zegt Carine Stuurman, docent Engels bij Citaverde Roermond. “We gaan eerst het huiswerk nakijken.” De 27 vmbo’ers weten wat dat betekent. Ze hebben allemaal een kastje voor zich op tafel liggen. Daar kunnen ze hun antwoorden intoetsen. Op het digiboord vooraan in de klas zien ze of die goed of fout zijn. Een van de leerlingen, Melissa, wijst welke toetsen ik moet indrukken zodat ik mee kan doen.

In klas 2A, een groep die zich voorbereidt op gl-/tl-niveau, zitten een paar leerlingen die hun antwoordenbalk snel groen laten kleuren. Bij anderen, en ook bij mij, staan veel rode kruisjes. Wij hebben ons duidelijk minder goed voorbereid. “Je ziet dat er nog wel het een en ander aan huiswerk gedaan kan worden”, concludeert Stuurman.

Melissa scoort 69 procent, maar ze kijkt een beetje zuinig. De goede antwoorden komen in beeld. Ja

inderdaad, wil je een enkele reis, dan vraag je om een *single ticket* in plaats van *one way*. En een retourtje is een *day return*.

Oops... I did it again

Martijn vindt het leuk, de toetskastjes; Juul weifelt een beetje. Je moet meer opletten en school wordt minder vrijblijvend. Je helpt misschien de docent in de klas met snel huiswerk nakijken. Maar dat je uiteindelijk ook jezelf en medeleerlingen helpt, die als alles goed gaat, onderwijs krijgen dat beter bij hen past, moet nog blijken.

“We gebruiken het best vaak”, zegt ze. In twee van de drie wekelijkse lessen Engels komen de kastjes op tafel. Stuurman gaat verder met de les en zoekt een YouTube-filmpje van Britney Spears, *Oops... I did it again*. Martijn wijst haar waar ze moet klikken zodat Britney beeldvullend te zien is. “Ja, de leerlingen zijn vaak sneller op de computer”, lacht ze.

Het is wat rommelig, zo kort na afloop van de vakantie, excuseert Stuurman. Maar we leren wel iets over de vorming van de verleden tijd. Op een blogspot heeft ze een opdracht over het liedje van Britney gezet. Huiswerk voor de volgende keer: “uitzoeken wat de spellingsregel is voor de *simple past tense*.”

Ondervragen

De proef met kastjes is in januari gestart. Dat begon met taal en rekenen op het vmbo. Je kunt heel goed meerkeuzevragen stellen via de kastjes of korte antwoorden laten intypen. Bijvoorbeeld de vertaling van een of twee woordjes. “Met name taaldocenten hebben veel baat bij de kastjes”, zegt Marion van Kempen, adjunct-directeur in Roermond, later.

De kastjes appelleren ook aan een competitiegevoel. “Toen wij het zelf probeerden, voelde ik dat in elk geval.” De hoop is dat leerlingen gestimuleerd worden om beter te presteren, maar “het is voor ons vooral heel belangrijk vanuit het oogpunt van klassenmanagement”, vindt Van Kempen. Je kunt de verschillen tussen leerlingen zichtbaar maken, je kunt vervolgens differentiëren in het onderwijs en leerlingen beter op hun niveau en op maat les geven. “Niet alleen in het vmbo, maar ook in het mbo. Daar heb je soms misschien nog wel grotere verschillen tussen de leerlingen. Ondervragen is niet goed, maar ondervragen ook niet.”

Citaverde wil de informatie van kastjes ook gebruiken voor klassenmanagement: betere leerlingen bij elkaar

Attractiever

De toetskastjes zijn een idee van adviseur Henk Plessius. Hij pleitte in Vakblad Groen Onderwijs 2 (2013) voor meer ict-inzet om onderwijskwaliteit te verbeteren. Dat kan vooral goed bij toetsen, denkt hij. Het was hem eerder opgevallen dat schoolorganisaties vaak niet goed ingericht waren op meer ict-inzet. Maar de toetskastjes zijn er volgens hem goed te organiseren, tegen beperkte kosten. “Je kunt zien of je uitleg begrepen wordt, je kunt controleren of iedereen bij de les is en je kunt je lessen aanpassen op de geconstateerde fouten.” Hij verwacht dat dit het vak van docent leuker maakt. “Als je vraagt: wie snapt het niet, steken misschien een paar leerlingen hun vinger op. Maar met de kastjes zie je dat direct.”

Voor Citaverde is er volgens hem een zekere urgentie. In de krimpregio is leerlingengroei niet te verwachten. “Een alternatief is dan groei in kwaliteit en efficiency; onderwijs organiseren met minder geld en meer transparantie.” Bovendien was er een Inspectiebezoek geweest in Roermond. “Het ging allemaal goed, vond de Inspectie, maar de school zou misschien wat beter kunnen inspelen op verschillen tussen leerlingen.”

“De vraag met alles wat nu op het onderwijs afkomt is hoe je dat onderwijs effectiever en vooral ook attractiever kunt maken?” zegt Jan Pieter Janssen, voorzitter van het College van Bestuur van Citaverde. “Hoe kun je het organiseren, gebruikmakend van de kwaliteiten in de organisatie? Je zoekt dan werkvormen die

stimulerend en motiverend zijn. Deze toetskastjes vormen een hulpmiddel, een ingrediënt voor goed onderwijs. Een middel dat ingezet kan worden bij toetsing en examinering en ook om zicht te krijgen op het kennisniveau van leerlingen en deelname aan de les. Uiteindelijk gaat het om de kwaliteit van het onderwijs.”

Technische element

Er werd een plan gemaakt voor een geleidelijke invoering van de toetskastjes, te beginnen in het vmbo bij taal en rekenen. In januari is er gestart met cursussen voor docenten – hoe werken de toetskastjes en hoe voer je toetsen in? – en binnenkort start een vierde lesronde, opnieuw drie keer twee uur. Begeleiders Henk Plessius en IJla de Reus analyseren en becommentariëren in een terugkomles de toetsen die docenten met de kastjes gemaakt hebben.

Niet alle vragen kunnen in de kastjes en voor praktijkvakken lijkt het niet de handigste toetswijze. Sommige docenten laten zich ook afschrikken door het technische element, denkt Van Kempen. “Maar iedereen die aan de cursus heeft deelgenomen, is in staat om een toets te maken voor de kastjes. Behalve taaldocenten, hebben bijvoorbeeld mbo-docenten interieur en vormgeving les gehad. “Die gaan het vooral inzetten voor vragen over kunstgeschiedenis.”

“In de pilot komen verrassende zaken aan het licht”, zegt Janssen. “Dingen die wel kunnen en ook dingen die niet kunnen. Het is in elk geval iets waarvan docenten zeggen: hier heb ik wat aan. Dat is mooi, want het moet toch in de klas gebeuren, in de interactie tussen leerlingen en docenten. We gaan het dit jaar uitbreiden. Ik denk dat dit over een jaar of drie standaard kan worden.”

Grote winstpunt

Het vraagt enige voorbereiding, erkent Stuurman. Ze moet vragen invoeren op de computer zodat de leerlingen die op hun kastjes voor zich krijgen, en ze moet ook de antwoordmogelijkheden geven. “Maar dat wordt minder zodra er meer mensen mee gaan werken en ze ook over locaties heen kunnen uitwisselen”, zegt Van Kempen. “Zodra je ook PTA-toetsen via de kastjes afneemt,” toetsen die voor verschillende docenten dezelfde zijn, “kun je vergelijken. Niet alleen wat betreft het niveau van leerlingen, maar ook in de uitleg van docenten.” Nog best een lastig punt, denkt Plessius.

Oops... I did it again

Want dat raakt aan het primaire proces, de manier van lesgeven. Maar docenten kunnen ook voor zichzelf concluderen waar hun uitleg niet toereikend is, legt Kees Tielemans, docent biologie uit. Hij gebruikt de kastjes ook nog vooral bij nakijken van huiswerk. “Als iedereen bijvoorbeeld vraag 23 fout heeft, kan ik concluderen dat ik dat onderwerp niet goed uitgelegd heb of dat het in elk geval nog nadere uitleg vraagt. Daar zit voor mij het grote winstpunt.”

Grote zwarte tas

Nu er meer aandacht is voor excellentie is het handig dat je zo snel kunt zien waar de beste leerlingen zitten. “De vraag is nog wel: hoe beloon je dat? Een extra opdracht heeft soms weinig zin. Hoe zorg je dat die betere leerlingen onderwijs krijgen dat bij ze past?” Op dit moment, zegt Tielemans, “helpt dit vooral mijn eigen zelfvertrouwen. Is de lesstof geland?”

Maar als de toetskastjes breed zijn ingevoerd, kun je ook binnen vakgroepen vergelijken. Dan zijn de testen niet alleen diagnostisch voor de missers van de individuele leerling of de onderwijsgaten van de docent, maar ook voor de problemen van de vakgroep. “Dan kun je bijvoorbeeld concluderen: we besteden teveel tijd aan dat onderwerp en te weinig aan dat onderwerp.”

Ik betrap me op de stille hoop dat er nog een opdracht met de kastjes komt. Maar de les is afgelopen. 2A schuift de toetskastjes weer in een grote zwarte tas en vertrekt naar de volgende les. ■

‘Je kunt zien of je uitleg begrepen wordt, je kunt controleren of iedereen bij de les is en je kunt je lessen aanpassen op de geconstateerde fouten’

Kijk voor links bij dit artikel op www.groenonderwijs.nl > vakblad editie 9